

योगानां योगिनां ॥ २३ ॥ योगस्य योगिनः एतेभ्यः एतेषां सभ्यानां समाहितं विहितं ॥ २४ ॥ उप्यतामिति अत्र चतुर्मुखास्ये प्रवेशोक्त्यादुःखहेतुव्यष्टिलिङ्गवियोगो जापकस्य ब्रह्मलोकं गतस्य सद्य एव भवतीत्युक्तं तत्र हेतुरचेतयदिति तस्य ब्रह्मात्मैक्यं बोधितवानित्यर्थः अयमर्थो भगवद्गीतासु संगृहीतः सर्वद्वाराणिसंयम्य मनो हृदि निरुत्थ्य च मूर्ध्या ध्यायात्मनः प्राणमास्थितो योगधारणां ओमित्येकाक्षरं ब्रह्म व्याहरन्मामनुस्मरन् यः प्रयातिसमद्वा वंयाति नास्य त्रसंशय इति इतरेतु ब्रह्मणा सह ते सर्वे संप्राप्ते प्रति संचरे परस्यां ते कृतात्मानः प्रविशंति परं पदमिति स्मृतेः कल्पांते व्यष्टिलिङ्गान्मुच्यंते इति भेदः ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७ ॥ वयं त्रिदशेश्वरादयः त्वया चतुर्मुखेन ॥ २८ ॥ वाञ्छितं अनंतं सुखं ॥ २९ ॥ संहिताध्यायिनां फलमुक्त्वा षडंगध्यायिनां मन्वादिस्मृत्यध्यायिनां च फलमाह महास्मृतिमिति ॥ ३० ॥ साधयेयुष्मदिष्टमिति

भूयश्चैवापरं प्राह वचनं मधुरं तदा ॥ जापकैस्तुल्यफलता योगानां नात्र संशयः ॥ २३ ॥ योगस्य तावदेतेभ्यः प्रत्यक्षं फलदर्शनं ॥ जापकानां विशिष्टं तु प्रत्युत्थानं समाहितं ॥ २४ ॥ उप्यतां मयि चेत्पुनः ॥ अथास्यं प्रविवेशास्य ब्राह्मणो विगतज्वरः ॥ २५ ॥ राजाप्येतेन विधिना भगवंतं पितामहं ॥ यथैव द्विजशार्दूलस्तथैव प्राविशत्तदा ॥ २६ ॥ स्वयं भुवमथो देवा अभिवाद्य ततो ब्रुवन् ॥ जापकानां विशिष्टं तु प्रत्युत्थानं समाहितं ॥ २७ ॥ जापकार्थं मयं यत्नो यदर्थं वयमागताः ॥ कृतपूजाविमौ तुल्यौ त्वया तुल्यफलाविमौ ॥ २८ ॥ योगजापकयोर्दृष्टं फलं सुमहदद्य वै ॥ सर्वांल्लोकानतिक्रम्य गच्छेतां यत्र वाञ्छितं ॥ २९ ॥ ब्रह्मोवाच महास्मृतिं पठेद्यस्तु तथैवानुस्मृतिं शुभां ॥ तावप्येतेन विधिना गच्छेतां मत्सलोकतां ॥ ३० ॥ यश्च योगे भवेद्भक्तः सोऽपि नास्य त्रसंशयः ॥ विधिना नेन देहांते मम लोकानवाप्नुयात् ॥ साधयेगम्यतां चैव यथास्थानानि सिद्धये ॥ ३१ ॥ भीष्म उवाच इत्युक्त्वा स तदा देवस्तत्रैवांतरधीयत ॥ आमं च्य च ततो देवाय युः स्वस्वं निवेशनं ॥ ३२ ॥ ते च सर्वे महात्मानो धर्मसत्कृत्य तत्र वै ॥ पृष्ठतो नु ययूरा जन्सर्वे सुप्रीतचेतसः ॥ ३३ ॥ एतत्फलं जापकानां गतिश्चैषा प्रकीर्तिता ॥ यथाश्रुतं महाराज किं भूयः श्रोतुमिच्छसि ॥ ३४ ॥ इति श्रीमहाभारतेशां ० मो० जापकोपाख्याने द्विशततमोऽध्यायः ॥ २०० ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ युधिष्ठिर उवाच किं फलं ज्ञानयोगस्य वेदानां नियमस्य च ॥ भूतात्मा च कथं ज्ञेयस्तन्मे ब्रूहि पितामह ॥ १ ॥ भीष्म उवाच अत्राप्युदाहरंती ममिति हासं पुरातनं ॥ मनोः प्रजापतेर्वादिं महर्षेः श्रुत्वा बृहस्पतेः ॥ २ ॥ प्रजापतिं श्रेष्ठतमं प्रजानां देवर्षिं संधप्रवरो महर्षिः ॥ बृहस्पतिः प्रश्नमिमं पुराणं पप्रच्छ शिष्योऽथ गुरुं प्रणम्य ॥ ३ ॥

शेषः ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ इति शांति० मो० नै० भा० द्विशततमोऽध्यायः ॥ २०० ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ पूर्वत्र जापकप्रसंगाद्योगस्यापिश्रेयस्त्वमुक्तं योगजापकयोर्दृष्टं फलं सुमहदद्यवा इति तथा उप्यतां मयि चेत्पुनः रिति जपफलकाले ब्रह्मबोधस्यापि द्वारत्वमुक्तं एवं योगोपि ज्ञानसहाय एव उत ज्ञानफलक इति मत्वा पृच्छति किमिति ज्ञानं विचारस्तत्सहितो योगो ज्ञानयोगस्तस्य विद्यामेतां योगविधिं च कुरु त्वं तत्कारणं सांख्ययोगाभिपन्नमित्यादिलिङ्गादनयोः समुच्चयावगमात् वेदानां च किं फलं तथानियमस्याग्निहोत्रादेः भूतात्मा जीवः ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥